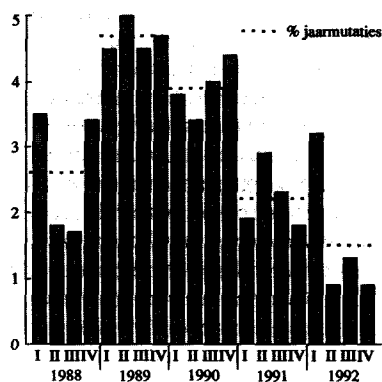

Bruto binnenlands produkt

Het volume van het bruto binnenlands produkt (bbp) in het vierde kwartaal van 1992 was 0,9% groter dan in dezelfde periode van 1991, zie figuur 1. Dit blijkt uit de eerste ramingen die in het kader van de Kwartaalrekeningen zijn gemaakt. In het eerste trimester van vorig jaar was de groei relatief fors (3,2%) ten opzichte van een jaar eerder. Dit groeicijfer werd positief beïnvloed door de schrikkel-dag en de relatief milde winterse omstandigheden in dat kwartaal. In de daarop volgende twee kwartalen waren de stijgingspercentages lager, respectievelijk

Figuur 1. Bruto binnenlands produkt (volume), % kwartaalmutaties t.o.v. voorgaand jaar

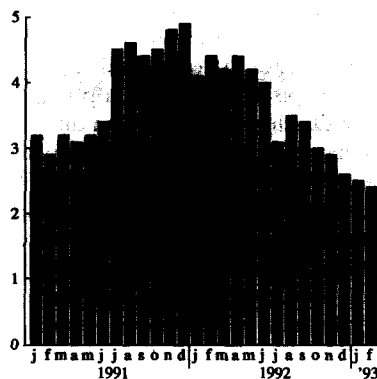
0,9% en 1,3%. Het meest recente kwartaalcijfer wijkt hier dus niet veel van af.

De volumegroei van het bbp over 1992 als geheel kwam uit op 1,5%. Hiermee is 1992 het tiende opeenvolgende jaar waarin het bbp is gegroeid. Het accres was voor 1992 echter lager dan in de vier daaraan voorafgaande jaren.

Prijsindex gezinsconsumptie

Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie is tussen midden januari en midden februari met 0,3% gestegen tot 112,6 (1985=100). In deze periode werden vooral kleding en schoei-sel duurder. Als gevolg van de accijnsverhoging op tabaksartikelen in januari is de prijsindex van shags verder gestegen. Daarnaast stegen on-

Figuur 2. Prijsindex gezinsconsumptie, % maandmutaties t.o.v. voorgaand jaar

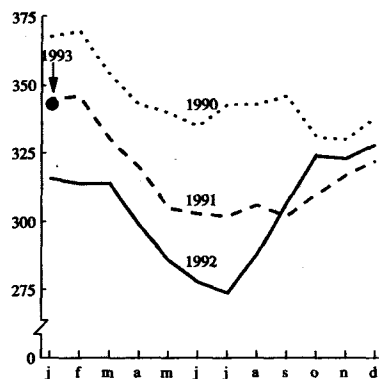
der meer de prijzen van motorbrandstoffen.

Tussen midden februari 1992 en midden februari 1993 steeg het prijsindexcijfer met 2,4%, zie figuur 2. Februari is de zesde opeenvolgende maand waarin de prijsstijging is afgenomen (steeds vergeleken met de overeenkomstige maand een jaar eerder). Gemiddeld over de eerste twee maanden van dit jaar bedroeg de prijsstijging eveneens 2,4%. Over 1992 als geheel was dit 3,7%. Ook in de loop van 1992 was er een dalende tendens van de inflatie. De prijsstijging in de eerste helft van 1992 (4,2%) was duidelijk hoger dan in het tweede halfjaar (3,1%).

Werkloosheid

Het aantal geregistreerde werklozen in de periode december 1992-februari 1993 kwam gemiddeld uit op 343 duizend. Daarmee is het niveau terug op dat van twee jaar eerder (345 duizend). In deze periode van twee jaar lagen de driemaandscijfers tot juli-september 1992 steeds lager dan

Figuur 3. Geregistreerde werklozen, driemaandsgemiddelden (x 1.000)

in dezelfde periode van het voorgaande jaar; vanaf augustus-oktober 1992 is sprake van een toename, zie figuur 3. In december 1992-februari 1993 was de geregistreerde werkloosheid gemiddeld 27 duizend hoger dan in hetzelfde tijdvak een jaar eerder, en vertegenwoordigt daarmee de sterkste toename tot dusverre. In 1992 was het aantal geregistreerde werklozen gemiddeld 16 duizend lager dan in het voorgaande jaar. In 1991 was de daling 27 duizend en in 1990 en 1989 ongeveer 44 duizend.

Faillissementen

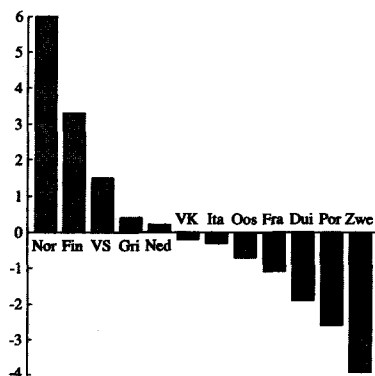
Het aantal uitgesproken faillissementen steeg in februari met 31% ten opzichte van februari vorig jaar. Over de eerste twee maanden van 1993 werden ruim 900 faillissementen uitgesproken, een toename van 29% ten opzichte van dezelfde periode van 1992. In de eerste drie kwartalen van vorig jaar was een duidelijke versnelling van de stijging van het aantal uitgesproken faillissementen te

zien. De groeicijfers voor deze trimesters bedroegen respectievelijk 15%, 26% en 35% (steeds vergeleken met hetzelfde kwartaal van 1991). In het laatste kwartaal van vorig jaar was de stijging 21%. De cijfers over januari en februari van dit jaar duiden op een weer sterkere groei van het aantal uitgesproken faillissementen.

Buitenland

Het produktievolume van de nijverheid (exclusief bouwnijverheid) was in Nederland vorig jaar 0,2% groter dan een jaar eerder. De nijverheid omvat de bedrijfstakken delfstoffenwinning, industrie en openbare nutsbedrijven. Figuur 4 laat zien dat ook in Noorwegen, Finland, de Verenigde Staten (VS) en Griekenland het volume van de produktie vorig jaar groter was dan in 1991. Voor de laatste drie genoemde landen volgt deze groei op produktiedalingen in 1991.

Figuur 4. Procentuele volumegroei productie nijverheid, 1992 t.o.v. 1991

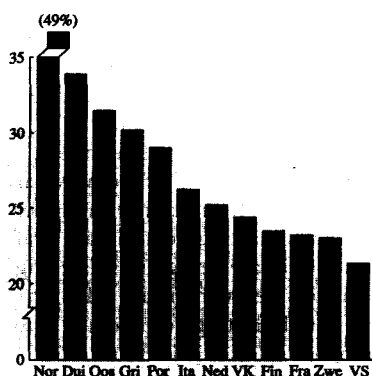

Voor de andere in de figuur genoemde landen daalde vorig jaar de bedrijvigheid. Met name in Zweden liep de productie fors terug. Voor dit land en voor Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk (VK) was 1992 het tweede achtereenvolgende jaar waarin de productie afnam. De daling van bijna 2% in Duitsland (exclusief de voormalige DDR) is opmerkelijk. In 1991 werd hier, in vergelijking met de andere vermelde landen, nog de hoogste groei gemeten (2,9%).

Afnemend belang nijverheid

In hoeverre de ontwikkeling van de nijverheid van invloed is op de groei van het bruto binnenlands produkt (bbp) is afhankelijk van het aandeel van deze bedrijfstak hierin. Over 1991 bedroeg het aandeel van de nijverheid (exclusief bouw) in Nederland 25%. In Duitsland en Oostenrijk lag dit percentage ruim boven de 30, terwijl het aandeel in Noorwegen bijna het dubbele was van dat van Nederland, zie figuur 5. In vergelijking met de andere landen is het belang

Figuur 5. Procentueel aandeel nijverheid in bbp, 1991

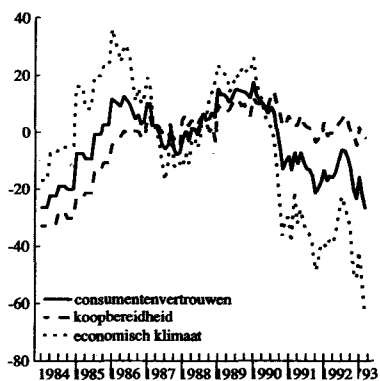

van de nijverheid in de VS (21%) het kleinst. Omdat in Nederland tussen 1980 en 1991 de groei in de nijverheid wat achterbleef bij die van de andere bedrijfstakken (met name die van de landbouw en het vervoer), is het aandeel in het bbp over deze periode licht gedaald (-1 procentpunt). In de VS en het VK was het verschil veel groter. De betreffende aandelen waren in deze twee landen in 1991 zo'n 6%-punten kleiner dan in 1980. Opvallend is dat Noorwegen het enige land is waar het aandeel tussen 1980 en 1991 toenam. De reden hiervan ligt in de expansieve groei van de delfstoffenwinning.

Focus: Consumenten steeds pessimistischer

Volgens het Consumenten Conjunctuuronderzoek is het vertrouwen van de consumenten in de ontwikkeling van de economie in maart flink ge-

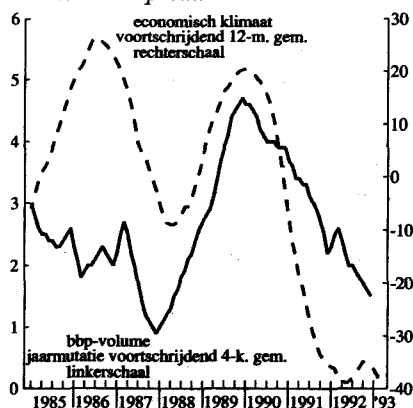
Figuur 6. Consumentenvertrouwen, saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal

daald. In februari was de daling ook al aanzienlijk. Op de vijf vragen die aan de indicator van het consumentenvertrouwen ten grondslag liggen, werden in maart per saldo 27% meer negatieve dan positieve antwoorden gegeven, zie figuur 6. In februari overtroffen de negatieve antwoorden de positieve met 22%; in januari was het saldo 16%. Het cijfer over maart is het laagste na januari 1984. Het meest recente cijfer bevestigt de neerwaartse trend die in augustus vorig jaar inzette.

Het afnemende vertrouwen van de consumenten is vooral zichtbaar in de beantwoording van de twee vragen naar de algemene economische

Figuur 7. Economisch klimaat en bruto binnenlands produkt

situatie, samengevat in de indicator van het economisch klimaat. In maart overtroffen de negatieve antwoorden de positieve met 64%; in augustus vorig jaar was dit 26%. De consumenten zijn in de afgelopen tien jaar niet meer zo somber geweest over de algemene economische situatie als in maart.

Figuur 7 toont de samenhang tussen het verloop van de indicator van het economisch klimaat en het volume van het bbp. De ontwikkeling van het bbp wordt veelal gezien als graadmeter van economische groei. De beantwoording van de twee vragen naar de eigen financiële situatie en de vraag of de consumenten de tijd gunstig achten grote aankopen te doen, wordt samengevat in de indicator van de koopbereidheid. Deze leverde in maart per saldo 2% meer negatieve dan positieve antwoorden op. In augustus vorig jaar was dit saldo 6% positief. In vergelijking met hun opvattingen over de algemene economische situatie bleef het vertrouwen van de consumenten in de situatie van het eigen huishouden behoorlijk op peil. Een dergelijk verschil tussen het verloop van de beide deelindicatoren deed zich eveneens voor in 1979 en tijdens de Golfcrisis in de periode augustus 1990-februari 1991.

Deze bijdrage is ontleend aan het *Conjunctuurbericht*, nr. 3-93, dat wordt samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS.